

DELAVSKA POLITIKA

POLITIČEN DNEVNIK

Št. 38.

V Ljubljani, torek 16. februarja 1926.

Leto I.

Njihova kultura in naš materijalizem.

Buržuazija vseh dežel se kaj rada ponaša s svojo kulturo. Vsepovsod in ob vsaki priliki slišiš bobnečo in blestečo besedo o kulturi in napredku. Meščansko življenje je vse prepojeno te kulturnosti in tega napredka. Molo kapital si je nadel masko, vrgel je to besedo v svet. Kakšna pa je v resnici ta meščanska-buržuazna kultura? Oglejmo si jo pobliže.

Zelo zelo smo napredovali od tistih časov, ko so naši prapradedje plezali po drevju in stanovali po negostoljubnih jamah. Vemo, da na Marsu ni kanalov, da človeku še ni treba umreti, če mu nogo odbiješ, da se lahko po ali brez telefona pogovarjaš s svojim kupčijskim prijateljem na velike razdalje in da so Kitajci še pred Kristovim rojstvom poznali papir. Vse to ve kulturni meščan in še mnogo več. Kadar ima čas za take sitne in po svojem skritem prepričanju popolnoma nepotrebne stvari, se poglubi v knjigo in s polnim trebuhom prebavlja celo Gorkega proletarske povesti. Vse je tam narisano in povedano tako lepo, natančno lahko opazuje, kako »navadni« človek misli, čuti, greši in trpi. Vesel je kulturni meščan, da je psihološka literatura tako napredovala, vesel zlasti zato, ker razodeva, po njegovih pojmih, ta literatura, da so ti »navadni« ljudje — v nasprotju z »boljšimi« — še zelo nekulturni.

Kdor se ni od te kulture popolnoma hipnotiziran, pa bo priznal, da ostaja to sito in zadovoljno meščanstvo baš v pogledu prave in resnične kulture; gledati mora in priznal bo, da so šle vse pridobitve takozvane kulture, zapisane v milijonih knjigah in utelešene v neštevilnih človeških navadah, mimo meščanske družbe in da niso bili še nikdar genialni iznajditelji, pisatelji, umetniki in filozofi duševno tako osamljeni, tako daleč od meščanskega farizejstva, kakor danes!

Princip moderne nacionalne ekonomije je ta: Ne reducirajte človeških potreb in zahtev na minimum, ampak ugodite čim večjim in večjim potrebam in zahtevam človeštva. Zastarela Drogenova filozofija je bila premagana od Epikurja, zmagal je skrajno materializirani napredek v službi kapitala. Prav, če gre vsa civilizacija za tem, da si človek podjarni naravo in prirodne sile, je tudi proletarijat za to, zahteva pa sadove tega boja tudi zase, ker je udeležen na trudu z največjimi žrtvami.

V današnjem svetu prevladuje interes, ki je v brezobzirnem boju premagal vse, kar je bilo z njim. Napredek je mogoč le preko trupel soljudi, napredek ene države le na škodo druge. Kjer je moč, tam pravica, boj je dobil le krinko, ki je v srednjem veku ni imel. Nič se ni izpremenilo od nekdanj, razen metode, krutost pa je postala še ostrejša. Do zadnjih časov je imela ta metoda povsod uspeh. Življenjski pogoj internacionalnega kapitalizma je čim hujše izkoriščanje nezavednih mas. Bili so časi, ko proletarijat vsled nekaterih postranskih koncesij, ni videl glavnega, resničnega zla. Ni se še zavedel, da ima kot človek, od človeške čeprav gladne in strgane matere rojen, isto pravico do življenja kakor vsak drugi takozvani »boljši« človek. Silnih pretresov je bilo treba, da se je zbudila ta uspravna zavest in mnogo se imamo celo zahvaliti svetovni vojni, dasi je zahtevala toliko žrtev. Nobena beseda ne govori tako jasno, kakor glad, mrz, nasilje in smrt. Takrat je kapital snel toli priljubljeno krinko humanosti, kulture in napredka in po-

kazal se je v vsej svoji krvoločni vampirski nagoti. Delavci, kmetje, reveži iz vseh držav, oblečeni v vojaške sukne, so spregledali, v njih dušah je dozorela zavest, da njih puške ne dosežejo tistih, ki so povzročili to klanje, misel in roka vojakova je segla preko strelskih jarkov v pozdrav žrtvi, ki je stala nasproti. Takrat se je po dolgih časih zgodilo, da je zatrepetal rejni gospod v vseh deželah, ker vedel je, da je ni moči, ki bi vzdržala njegovo oblast, če spregleda proletarijat.

Le deloma so se izkoriščana ljudstva okoristila tistih časov. Pozneje, ko je kapital počasi deloma zvižalo, deloma nasilno odjedal proletarijatu priborjene pravice, se je ponovno pokazalo: Malo je onih, ki izkoriščajo, nešteto onih, ki so izkoriščani. Če bi bil proletarijat le toliko internacionalen kakor je kapital, že davno bi bilo konec izkoriščanja.

Danes, ko se toliko govori o Zvezi narodov in razoroževanju, danes vemo, da visi nevarnost novih vojn takorekoč v zraku in da se bo pokazala onemoglost kapitalističnega otroka, Zveze narodov, takoj ko bo eden ali drugi preskočil od nekdanj razdeljeno in sankcionirano mejo ropanja in izžemanja. Zakaj nesreča za kapitalistične države je baš v tem, da je svet že razdeljen. Če bi bila na pr. Afrika s svojim ogromnim teritorijem še nerazdeljena, bi šli vsi ti gospodje složno na rop in bi si polnili žepo pod pretvezo kulturne misije.

Povsod torej le nasilje, pohlep, v kapitalistično zmaterijalizirani družbi je Kristusov nauk o ljubezni do bližnjega le še ironija, pesem za fantaste in blaznike. Umetnost? Izobrazba? Kje je njih notranja vrednost? Zakaj in kako, da si človek, ki je videl zvečer tragiko življenja na odru ali slišal mogočne akožde trpečih duš, drugo jutro prav nič ne pomišlja vreči na cesto sto delavcev, ker je hladno izračunal, da bo tako več zaslužil? Zakaj teh razdvojen življenje, eno lepo, kakor v samoti zaslanjano, drugo kruto in do nečlovečnosti brezobzirno?

Vsa taka vprašanja bi nas brezpogojno dovedla do sentimentalnih vzdihov. Če pa gremo stvari do dna, se nam pokaže vsa vsebina in smer boja, ki ga bojuje socializem. Parola o dostojanstvu človeka ni fraza, tu je prepad med buržuazno mentaliteto in socializmom. Prva uči človeška spoštovanja do obstoječih sistemov: češ, država je smoter zase in že cerkev te uči, da je tisto in tako dobro, kakor je uredila gosposka. Buržuazija te torej uči v cerkvi in šoli — in še pozneje — spoštovanja do vsega, kar pride »od zgoraj«, uči te ljubezni do domovine, ki je seveda istovetna z državo, uči te ljubezni do materinega jezika, uči te umirati za domovino. Zato si rada nadeva masko idealizma in očita socializmu materijalizem, češ, vaš boj gre le za želodec, višjih ciljev nimate. In vendar so bili časi, ko je menda neki nemški ekonom predlagal z vso resnostjo, naj se reši socialni problem na ta način, da se vsakdo priuči dvojnega knjigovodstva in kupi dobro uro, da bo vedel smotreno izrabiti čas!

Socializem pa ve, da je treba najprej napredovati v primitivnih zahtevah in pravicah do življenja, da je človeku treba prej krepke hrane, tople obleke in dobrega stanovanja, da je smešno zahtevati od delavca, naj se zanima za renesanso, ko mu stradajo otroci po vlažnih luknjah in umira žena na jetiki, da je brezvestno zahtevati finih oblik in uglajenega obnašanja od

Izhaja vsak delavnik ob 11. dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Breg štev. 12./II.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Uprava: Ljubljana, Breg 10-12. pritličje.

Cek. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno: v Ljubljani in po pošti 20.— Din, po raznašalcih izven Ljubljane 22.— Din, za inozemstvo mesečno 32.— Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 2-25 Din. Pri večjem številu objav popust.

Rop delavskega denarja.

KOMISIJONIRANJE NA DELAVČEV RAČUN. — DRŽAVNA PODJETJA NE BODO PLAČEVALA ZAVAROVALNIH PRISPEVKOV.

Belgrad, 16. febr. Minister Simonović je obljubljal Albertu Thomasu vse mogoče stvari. Zagotavljal ga je, da bo vlada uveljavila vse potrebne socialno-politične mere. Komaj pa je Thomas odpotoval, smo zvedeli, kako si predstavlja minister Simonović sanacijo bolniškega delavskega zavarovanja.

Finančni zakon za leto 1926-27 vsebuje namreč predloge, ki morajo upropastiti celotno delavsko zavarovanje. Po tem predlogu se zniža državna subvencija osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev od enega milijona dinarjev na 500 tisoč dimarjev. Od tega zneska pa si sme pridržati minister Din 200.000

zato, da bo lahko vršil nadzorstvo nad poslovanjem urada. Za komisije torej bodo uporabili državno subvencijo.

Še gorostasnejše pa je: državni uradi in državna podjetja ne bodo več zavarovala svojih dnevničarjev in delavcev. Kljub temu pa bodo imeli dnevničarji in delavci državnih podjetij pravico do vseh dajatev zakona o zavarovanju delavcev.

Če se zakoniti ta namera ministra za socialno politiko, potem je gotovo, da splošno delavsko zavarovanje ne bo zmoglo teh bremen in zato je potrebna najenergičnejša ofenziva delavskega razreda proti tej nameri.

Počivajo in intrigirajo.

Belgrad, 16. febr. Po neuspeli intrigi, da se izrine Radič iz vlade, počivajo intriganti v visokih vladnih krogih. Vendar pa se bo že tekom prihodnjih dni raznel znova boj za ministrske portfelje. Pred izglasovanjem proračunom se bo namreč odločilo vprašanje ministrov Simonoviča in Maksimoviča, ki sta že sedaj grozila z demisijo. Nobeno presenečenje za politično javnost ne bo, če bo tudi v tem pogledu znagal Radič in bosta padla oba ministra.

Belgrad, 16. febr. Pelegrinetti-

vo afero, ki jo je povzročil Radič, pridno napihujejo klerikalci in samostojni demokrati. Z vso silo podpirajo sedaj samostojni demokrati razčiščenje Pelegrinettijeve užaljenosti, zagovarjajoč svoje ogroženje s tem, da je Radič žalil zastopnika tuje sile. Kakor vse druge take afere, bo končala tudi ta s konvencionalno oprostitvijo. Zanimivo je, da so samostojni demokrati v boju proti Vatikanu sedaj docela drugačnega mnenja, kakor pa takrat, ko je nastal konflikt po Smodlakovi krivdi.

VOLILNA ZMAGA NACIONALNEGA BLOKA V FRANCIJI.

Pariz, 16. febr. Pri nedeljskih dopolnilnih volitvah v Belfortu so izvolili za poslanca nacionalističnega kandidata Tardieuja. Tardieu je dobil 9839, radikalni kandidat pa 6217 glasov. Belfort je bil doslej domena levičarskega kartela, zato je Tardieujeva zmaga presenetila vse politične kroge. Tardieu bo prevzel v parlamentu vodstvo desničarskih strank, vsaj predstavlja on duh Versajske mirovne pogodbe. Vsekakor značilen preokret v francoski politiki.

OBČINSKE VOLITVE V BULGARIJI.

Sofija, 16. febr. Nedeljske občinske volitve, ki so navidezno potekle mirno, so prinesle seveda vsled nečlovevne terorja in vsled najhujših nasilstev precejšnji uspeh vladni večini. V Sofiji sami je dobila vlada večino, in sicer je dobila 10.544, nacionalni liberalci 4782, kmetijski 3833, demokrati 3331, socialni demokrati 2732 in Stambulinskijeva stranka 1927 glasov. V cel. državi je bilo oddanih približno 190.000 glasov, od teh je dobila vlada 85.314 glasov.

ŠTIRINAJSTLETNI DEČEK UMRIL SVOJEGA OČETA.

Mainz, 16. febr. Včeraj je ustrelil štirinajstletni sin nekega železniškega uradnika svojega očeta, ker ga je ta vsled nekega prestopka pretepel. Oče je takoj umrl, sina pa so seveda zaprli.

IZGON INOZEMSKE DUHOVŠČINE IZ MEHIKE.

Newyork, 16. febr. Ker določa mehikanska ustava, da morajo biti vsi mehikanski duhovni mehikanski državljani, je vlada zaprla več samostanov, tuje duhovnike pa izgnala. Nekaj tujih nun pa so mehikanska oblastva zaprla in je le vprašanje časa, kedaj bodo deportirali tudi redovnice.

Borza.

Danes notira Zagreb: Berlin 13.5325 do 13.5725 (13.56—13.57), Italija 229.03—230.23 (229.628—229.75), London 276.40—277.60 (277.25), Newyork 56.72—57.02 (56.90), Praga 168.22—169.22 (168.80), Dunaj 7.993—8.033 (8.015—8.025), Curih 10.9457—10.9857.

Curih. Belgrad: 9.125 (9.125), Budimpešta 72.75 (72.70), Berlin 123.60 (123.60), Italija 20.95, London 25.25, Newyork 519.125.

nekoga, ki žrtvuje dan na dan in noč za nočjo svoje zdravje, za tiste, ki se ga sramujejo, ker je umazan in strgan in ne pozna izbranih besed. Socializem ve, da je v enem samem takem materialnem zboljšanju več etične sile kakor v vseh puhlih frazah buržuazije o kulturi in napredku. Zlo je treba ubiti pri korenini. Ko bo odstranjena vedna skrb za košček kruha, potem šele se bo človek mogel uveljavljati tudi na polju prave kulture in izobrazbe.

Naj se ogreva socialist za katerekoli metode, eno mora priznati, da je bil v Rusiji storjen v smislu človečanstva najvažnejši korak od davnih ve-

kov sem. Lahko je danes kritizirati slabosti sistema, ki vlada tam, ne smemo pa pozabiti osnovne misli ruske revolucije. Lenin je dejal: Če naš sistem ni utemeljen v duši naroda in večni pravici, ampak je le plod teoretične pomote, potem nima notranje vrednosti in bo propadel: dobro, poprimo se drugega, boljšega. Princip še tako logičen, je lahko zmoten, v glavnem zna vsak zdrav človek ločiti dobro od slabega. In v tej vesti je garancija za bodočnost socializma. Dogodki morejo to bodočnost pospešiti ali zavleči, toda ni je sile, ki bi mogla razvoj uničiti. S to vero gremo samozavestno na delo.

Češki proletarijat in strokovna enotnost.

Praga, 12. febr. 1926.

Kakor vam morda že znano, se dela pri nas mnogo na združenju socialno demokratičnih delavskih strokovnih organizacij, ki so pri nas ločene bolj po narodnostih, kot po strankah. Vršila se je v Libercu 20. do 21. januarja t. l. konferenca med zastopniki češkoslovaškega strokovnega združenja in Nemške strokovne komisije, na kateri so se nadaljevala pogajanja o združenju strokovnega gibanja pod vodstvom tajnika Mednarodne strokovne zveze v Amsterdamu sodr. Oudegeesta. Razpravljalo se je glavno o izvajanju načel, ki so bila sprejeta januarja in aprila l. 1925. Sporazum je bil dosežen tudi v zadnjem oddelku načel, ki tvorijo temelj združenja strokovnega gibanja, zastopanega v obeh centralah. Treba je še, da predloge sporazuma sprejmejo kongresi central. Ker pričakujemo vsi, da bodo predlogi sprejeti, je bil s tem postavljen temelj za ujedinenje več kakor pol milijona članov strokovnih zvez, ki so doslej zastopane v obeh centralah, v enotnem »Češkoslovaškem strokovnem združenju« (Odborové združeni češkoslovenski). Na temelju odobrenega sporazuma se bo dalje razpravljalo o smernicah njegovega izvajanja. Prihodnja

skupna seja se bo vršila 27. aprila v Pragi.

V zadnjem času sta izdali poročili o svojem delovanju dve strokovni centrali in sicer (nar.) socialistična Češkoslovaška delavska občina in Nemška vsestrokovna zveza. Prva je imela v l. 1924 331.608 (l. 1923 321.152) članov. Zanimivo je tu, da se poročilo te zveze močno razlikuje od podatkov državnega statističnega urada, ki poroča o njej da je imela v l. 1924 306.247 (v l. 1923 293.941) članov. V zvezi imajo nekatere stroke po 2 ali več zvez in l. 1924 je bilo v njej zastopanih 56 društev, izmed katerih jih 15 ni imelo niti 500 članov. Društvo tipografov ima n. pr. 283 članov, soboslikarjev 66 itd. Največja organizacijska zveza je enota železniških uslužbencev, ki ima združenih v 506 skupinah 62.032 članov, slede ji tekstilni delavci z 32.277 člani, kovinarji s 24.185 člani, Poljedelski delavci s 21.784 člani, 5 organizacij z od 10 do 20.000 člani ter 4 organizacije z nad 5000 članov. Ako so te številke pravilne, jih vendar ni mogoče primerjati s silo, ki jo predstavlja soc. dem. čl. Strokovno združenje. Zlasti je to povdariti z ozirom na gospodarsko moč: Najboljši dokaz temu je tabela, ki podaja promet obeh strokovnih zvez v l. 1924 v Kč.

	V zvezi zastopani v	Čsl. občina delavska	Čsl. strokov. združenje
Vpisnine in prispevki	18,474.830-94	26,291.344-34	
Podpore za slučaj stavke	464.897-17	2,463.210-09	
Podpore v brezposelnosti	867.895-55	3,134.100-42	
Podpore za slučaj bolezni	208,667-12	980.212-99	
Podpore za slučaj smrti in izr. podp.	684.629-09	611.255-33	
Pravno varstvo	340.436-22	588.440-20	
Podpore sploh	2,556.526-95	8,161.069-47	
Imetje	14,444.950-95	36,854.622-22	

Edino podpore za slučaj smrti so pri Č. del. obč. večje, manjkajo pa podpore za invalide, ki so znašale pri Str. združenju Kč 472.580.90 ter podpore vdovam in sirotam, ki so znašale pri naših Zvezah Kč 111.169.54. Češkoslovaška delavska občina ozirom. nje zveze izdajajo 48 listov, od teh izhajata tedensko dva, 14-dnevno 9, mesečno 36, ostali pa drugače. Zveze soc. dem. Strokovnega združenja pa izdajajo 72 listov, od tega 9 tednikov, 12 štirinajstodnevnikov, 35 mesečnikov, ostali izhajajo pa drugače.

Nemška vsestrokovna zveza ima pa 220.576 (l. 1923 217.149) članov. Med člani je 159.566 moških ter 61.010 žensk. Združeni so v 24 strokovnih zvezah, od katerih je najmočnejša ona tekstilnih delavcev, ki ima 53.911 članov (20.722 mož in 33.189 žena). Slede jim s 23.360 člani kovinarji. 15 zvez ima od 1000 do 10.000 članov. Manj kot tisoč nobena. Ostale pa od 10.000 do 20.000 članov. Dohodki osrednje zveze so znašali Kč 957.292.79, izdatki pa Kč 873.655.37. Dohodki vseh zvez pa so znašali v l. 1924 Kč 25.952.859.27 (od tega članski prispevki Kč 22.470.430.60). Izdatki pa Kč 23.855.302.22. Od izdatkov je bilo izdano za podpore Kč 5.592.326.75, med katerimi znaša le podpora brezposelnim sama Kč 2.255.206.34.

Tudi precej mezdnih gibanj nastaja v zadnjem času. Zveza tekstilnih delavcev v Brnu je nedavno odpovedala skupno z ostalimi strokovnimi zvezami za delavstvo vzhodne Češke mezdni del pogodbe in je stavila naslednje zahteve: 1. Za obrate vzhodno češkega dogovora po § 17. zahteva zvišanje mezd za 10%. 2. Za ostale obrate zvišanje mezd za 15%. 3. Za pralnice in stiskarne 20% zvišanja. 4. Za delavstvo, ki ima dnevno plačo in je starejše od 20 let v vseh navedenih skupinah še 5% višjo mezo.

Tudi inace nismo brez dela. Vrše se konference, pogajanja, intervenira se pri ministrstvih in baš 21. t. m. se vrši konferenca slovaških soc. dem. strokovnih zvez v Zilini. Kot glavna točka bo tu na dnevnem redu referat o pomenu strokovnih organizacij na gospodarskem polju. —ič

Delavci vkup!

(Članek izven uredništva.)

Ni dobro delavskemu ljudstvu v Jugoslaviji. Zaslужki so majhni, delovne prilžnosti čim dalje manj in draginja vedno občutnejša. Pa ne samo, da ne moremo upati na skorajšnje izboljšanje razmer v pogledu dela in zaslужka — žalosten je pogled v vse bodoče dni. Državno gospodarstvo se vodi čimdalje bolj v protidelav-

skem duhu. Davčni sistem je naperjen proti interesom najširše množice, ki naj nosijo vsa bremena. Ali si morete misliti bolj nadržajških davkov kot so davki na ročno delo, davki na poslovni promet in pa vsesoka trošarina in carina na sladkor in podobna živila?

Kako pa razpravljajo v Narodni skupščini v Beogradu o državnem proračunu? Mesto resnih razprav smešne prizore, sredi katerih briljira hrvaški mesija Radič, ki se je v teli par mesecih, odkar je v vladi, tako diskvalificiral, da se človek samo še čudi in čudi... Čudi njemu in onim Hrvatom, ki so ga izbrali za svojega vodjo in onim Slovencem, ki capljajo za njim. Radikalom je to všeč, kajti oni ne potrebujejo resnih gospodarskih razprav, ki bi obudile vest posameznih poslancev in dale povod za resno razmišljanje o strašnem gospodarstvenem položaju države. O državnem proračunu razpravljajo, dasi nimamo še — v osmem letu po prevratu — nobenega pravega obračuna, kako, kam in zakaj so se porabili težki milijoni. Nobenega ni, ki bi zagrmel v Nar. skupščini:

„Zapravljate s komisijami, potovanja, z nepotrebnimi nakupi in s slabim gospodarstvom težke milijone. Da se plačajo in pokrijejo izgube in primanjkljaji, pa na: s delavcev od ust odtrga zadnjega pol grizljaja.“

Ni ga, ker so razpeli v delavskem gibanju oslabei našo moč, ker ni pri zadnjih volitvah prišla do veljave nobena delavska grupa. Zato delavec delaj, molči in plačuj. Če nimaš, stradaj. Ob volitvah boš dobil kup obljud, da boš volil — protidelavsko.

Delavstvo nima svojega zastopnika v Narodni skupščini. Meščanske stranke so pa vse soglasno složne, ko je treba delavca odbavčiti.

Kako pa je z delavstvom v naši državi? Ali je res tako maloštevilno, da se ne more uveljaviti?

Pred seboj imam službeno glasilo Osrednjega urada za zavarovanje delavcev „Radnička Zашtita“. Izhaja vsak mesec enkrat in obsega socialno politične članke ter službeni del. V januarski številki za tekoče leto berem, da je bilo meseca julija lanskega leta zavarovanih pri Osrednjem uradu za zavarovanje delavcev

467.135 oseb

in meseca junija lanskega leta pa

484.216 oseb

Koliko je pa še delavcev in nameščencev, ki niso zavarovani pri tem uradu? Železničarji (definitivno osobje), rudarji (ki imajo svoje bratovske skladnice), vsi državni definitivni nameščenci in uradniki ter oni, ki jih gospodarji ne zavarujejo in pa dninarji in gozdni delavci iz male kmetije. Potem poljski delavci, poljski dninarji... Število vseh teh je trikrat večje.

Z mirno vestjo moremo zapisati, da je do 1.5 milijona odraslih ljudi, ki so delavci, ki žive glavno od zaslужka svojih rok ali pa svoje glave, čeprav smo tzv. agrarna država.

Ali ima to ogromno število državljanov, ki jih lahko krstimo s pravim imenom „delavci“ skupne interese? Ali jih ne tepe vse ena in ista sila, prevelika obdavčitev? Ali ne tlačijo vsi enako mōra druginje? Ali ne stočejo vsi, da ono, kar dobe za težko delo, ni dovolj za borno življenje?

Najsibodo ročni ali duševni delavci — ni jih, ki bi bili zadovoljni z razmerami v državi, ki jih je ustvarilo meščanstvo, ra-

dikal in tzv. „seljaška demokracija“ Stjepana Radiča. Saj ne morejo biti, ker imajo za življenje premalo. Interes vseh teh ogromnih množic, pa naj živijo v Sloveniji, v Hrvaški, v Slavoniji, v Bosni, Hercegovini ali Dalmaciji — v Vojvodini, Srbiji ali Macedoniji, v Črni gori ali kjerkoli v obsežni Jugoslaviji, je eden in isti:

proč z dosedanjo gospodarsko politiko, proč z dosedanjo socialno in politično reakcijo, sem z dalekosežnimi reformami na celi črti.

Kedaj in kako naj se pa to doseže?
Z uresničitvijo gesla „delavci — vkup!“
Nepoznan.

Delavsko gibanje na Finskem.

Dočim je v vseh skandinavskih državah socialna demokracija aktivno udeležena pri upravi države, na Švedskem in Danskem je celo vrhovno vodstvo vlade v rokah socialistov, je na Finskem ravno obratno. Na Finskem je nekaj pred vojno imela socialistična stranka absolutno večino, ni pa mogla izrabiti in uporabiti svoje moči, ker ruski car kot veliki knez Finske nikoli ni sklical parlamenta. Po ruski revoluciji je sledila meščansko-socialistična vlada, pod vodstvom socialista Tokoi-a, ki pa ni mogla osamosvojiti Finske. Sledile so volitve, kjer so zmagale meščanske stranke in začela se je meščanska vojna, v kateri so »beli« zmagali s pomočjo Ludendorffovih čet in po kateri so se začela preganjanja »rdečih«. Tokoi se je umaknil v Kanado, prav tako so morali zbežati ostali voditelji. 500 jih je pa še danes v zaporu. Res, da se je položaj izza leta 1918 izboljšal, da je vlada izvedla dokaj amnestij, povrniti so se mogli socialistični voditelji, vendar ideja ne more priti do končnega izraza. V vsem delovanju pa teži za tem, da ustvari svojo vlado in se udeležuje vladnega dela, s katerim bi mogla koristiti delavstvu. Preorijentacija stranke je torej enaka težnjam socialistov tudi v drugih državah; hoče na vsak način aktivno poseči v vladne posle. Je pa le malo upanja, da bi finski socialisti prišli do vlade, ker imajo večino v rokah radikale in imajo socialisti izmed 200 poslanskih mest 60 in bi torej bili absolutno navezani na koalicijo. Pri koaliciji bi prišli v poštev Švedi, kot navadna manjšina na Finskem.

Pravijo...

Da ni in ne bo reda, je treba jugoslovanskih pravilnikov. Za pravilnikom o jugoslovanskem načinu mesarskega klanja, za pravilnikom o vožnji na desno, umikanju in izmikanju na levo, smo dobili še en nov pravilnik: pravilnik o pravilnem praznovanju državnih praznikov v kaznilnicah in jetnišnicah.

Boljša košta, patriotični nagovor in sveta maša — vse to je sol in zabela pravega pravilnikovega praznovanja v državnih arestih.

Prav je tako. Pa bodo proslavljali domovino biriči in vtepalci državno misel arestantom v glavo.

Charles Dickens:

Božična pesem

v prozi.

„Jaz sem, tvoj stric Scrooge. Prišel sem na obed. Ali me boš spustil v obednico, Fred?“

Spustil v obednico! Dobro, da mu ni odtrgal obeh rok! V petih minutah je bil kakor doma. Nič ni moglo biti pristrčnejšega. Tudi nečakinja ga je sprejela prav tako ljubeznivo. Ravno tako Topper, ko je prišel. Ravno tako došla sestra s čipkastim ovratnikom. Prav tako vsi drugi, ko so prišli. Čudovita družba, čudovite igre, čudovito soglasje, čudovita blaženost!

Vendar je bil drugo jutro zgodaj v pisarni, da, zelo zgodaj! Da bi bil le prvi in zasačil Boba Cratchita zamudo! To mu je bilo posebno pri srcu.

To se mu je posrečilo, da, to se mu je posrečilo. Ura je udarila devet: Boba ni. Četrtna deset: Boba ni. Prišel je celih osemnajst in pol minute prepozno. Scrooge je pustil prej vrata široko odprta, da bi ga opazil, ko vstopi v temnico.

Bob je snel klobuk, preden je odprl vrata; tudi ovratno ruto. Kakor bi pihnil, je na stolu in pozone pero, kakor kot bi hotel dohiteti deveto uro.

„Halo!“ zagodrnja Scrooge v običajnem glasu, kolikor ga more posneti. „Kaj misliš, da prideš sedaj?“

„Zelo mi je žal, gospod,“ se opravičuje Bob. „Pozen sem.“

„Tak si?“ se mu roga Scrooge. „Da, mislim, da si. Pojdi sem, gospod, prosim!“

„Saj je samo enkrat na leto, gospod!“ se izgovarja Bob in se prikaže iz temnice. „Ne bo se več zgodilo. Včeraj sem bil malo bolj vesel, gospod.“

„Zdaj ti nekaj povem, prijatelj,“ de Scrooge, „tega ne maram dalje trpeti. Zato,“ nadaljuje, skoči s stola in stori tako silno kretnjo proti Bobovemu telovniku, da se ta opoteče nazaj v temnico, „zato ti povišam plačo!“

Bob vztrepeče in stopi malo bliže ravnala. V glavo mu je šinila begotna misel, potolči z njim Scroogeja, držati ga in klicati ljudem na dvorišču za pomoč in prisilni suknič.

„Vesel Božič, Bob!“ pravi Scrooge tako resno, da ga ni mogoče napak umeti, in ga potreplje Boba po hrbtu. „Veselejši Božič, Bob, dobri moj tovariš, kot sem ti ga voščil za mnogo let! Povišal ti bom plačo in priskočil na pomoč tvoji boreči se družini in še danes popoldne bova govorila pri steklenici kadečega se „škofa“ o tvojih zadevah, Bob! Napravi ogenj in kupi drugo skatlo

za premog, prej ko moreš storiti piko na i, Bob Cratchiti!“

Scrooge je bil boljši od svoje besede. Storil je vse to in neskončno več: Dobremu Timu, ki ni umrl, je bil drugi oče. Postal je tako dober prijatelj, tako dober gospodar in tako dober človek, kot ga je poznalo dobro staro londonsko ali katerokoli drugo dobro staro glavno mesto, navadno mesto ali vas v dobrem starem svetu. Nekateri so se smejali, ko so videli na njem tak prevrat, a on jih je pustil, da so se smejali in se je zanje malo zmenil; bil je dovolj pameten in je vedel, da se ni še nikoli kaj dobrega zgodilo na tej ljubi okrogli zemlji, čemur se jih ne bi bilo nekaj že naprej smejalo. Ker je vedel, da hočejo ostati ti ljudje na vsak način slepi, se mu je zdelo celo bolje, da mrščijo in pačijo obraze v smeju, kakor da bi jih kremžili v manj privlačne oblike v kaki bolezni.

Z duhovi ni več občeval, temveč je živel od takrat po načelu popolne zmernosti. Vedno so pripovedovali, da zna on Božič dobro praznovati, če ga sploh kdo zna. Da bi se moglo reči to o nas, o nas vseh! Tako sklepam, kakor je dejal Drobni Tim: „Bog nas vse blagoslovi!“

K O N E C.

Kultura.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Začetek ob 20. uri.

Torek, 16. februarja: Zaprt.

Sreda, 17. febr.: »Naša kri«. Red E.

Četrtek, 18. februarja: Ana Christie. Red C.

Opera.

Začetek ob pol 20. uri.

Torek, 16. febr.: Zaprt.

Sreda, 17. februarja: Večni mornar, premiera. Izven.

Četrtek, 18. febr.: »Zvedave ženske«. Red F.

Iz pisarne Narodnega gledališča. Studij opere »Večni mornar« R. Wagnerja pod vodstvom dirigenta gosp. A. Balatke in višjega režiserja gosp. prof. O. Šesta prav dobro napreduje, ter se je nadejati, da bo vprizoritev tega dela za nas dogodek prve vrste. Premiera je določena za sredo 17. t. m. Naslovno vlogo poje g. Holodkov, ostale glavne partije pa ga. Čaletova (Senta), g. Knitti (Erik) in g. Betetto (Daland). Gospa Zaludova, ki bo tudi igrala Sento, bo nastopila v tej partiji nekaj pozneje, ker pripravlja sedaj partijo »Tosca«, ki jo bo pela še tekom tega tedna. — Opera pripravljata nadalje Massenetoovo opero »Le jongleur de Notre dame« (z gosp. Knittlom v naslovni in gosp. Betettom v partiji Kuharja), Mozartovo »Figarovo svatbo« in Catalanijevo »La Waly«.

Puškinova ljubezen in smrt.

(Iz dokumentov tajnih arhivov.)

II.

Pred samim potekom dvobojnega roka se je zgodilo nekaj docela nepričakovanega. D'Antes se nenadoma zaroči s Katarino Gončarov, sestro Natalije. Dosedaj se je mislilo — tudi Puškin je veroval — da je naredil d'Antes to iz strahopetnosti. Ali sedaj se ve, da se je d'Antes odločil za ta korak samo zato, da bi lahko še nadalje ostal v bližini Natalije. Po tej zaroki so nagovorili Puškina njegovi prijatelji, da prekliče svoj poziv na dvoboj.

Dne 10. januarja 1837 je bila poroka d'Antesa in Katarine Gončarov. Ali se bolje, še nesramnejše se je začela po tej poroki igra d'Antesa in Natalije. Neko anonimno pismo je obvestilo Puškina o nekem sestanku njegove žene s Francozom.

Puškin niso mogli več zadržavati. Napisal je staremu Heckerenu in njegovemu posinovljencu silno razdražljivo pismo. Še isti dan ga je d'Antes pozval na dvoboj... Puškin je dosegel cilj in že drugi dan so se imeli dvobojevati.

II.

Ob 4. uri popoldne, 27. januarja se je Puškin s svojimi sekundanti sestel v Wolfovi slaščičarni. Ob 5. uri je bil domnjen dvoboj v nekem gozdiču izven mesta. Ko so se peljali tja, so pred Zimskim dvorcem srečali sani, v katerih je sedela Natalija. Puškin se je obrnil v stran in njegova žena ga ni opazila.

Ko so prišli na dogovorjeno mesto, se je že mračilo. Pihal je hladen veter. V istem času so prišli d'Antes in njegovi sekundanti.

Tudi pismeno potrjeni pogoji dvoboja so najdeni. Bili so, na Puškinovo željo, izvanredno težki. Zakaj, Puškin je sklenil, da zravna z zemljo osovražene d'Antesa. Razdalja med obema je bila dvajset korakov in vsak od protivnikov je imel pravico, da še pride pet korakov bližje, do same pregraje. Morala bi streljati do nesposobnosti za borbo.

Ko je bila razdalja odmerjena in pregraja zaznamovana s suknjami, sta stopila nasprotnika drug proti drugemu. Danzas, Puškinov sekundant je dal s svojim klobukom znamenje.

Puškin je naglo šel naprej, do same pregraje. D'Antes je prišel štiri korake in ustrelil prvi. V tem trenutku pade Puškin. Padel je na obraz v sneg in ležal nekoliko sekund nepremično. Nato se je naslonil na levo roko in vzkliknil:

— Attendez! Je me sens assere de force pour tirer mon coup! (Čakajte! Čutim dovolj moči, da streljam!)

Puškin je dolgo meril in ustrelil s čvrsto roko. D'Antes se zamaje in pade. Ko je Puškin to videl, je vrgel kvišku svojo pištolo in glasno vzkliknil: — Bravo!

Padel je zopet v sneg in za nekoliko trenutkov zgubil zavest. Ko je prišel k sebi je rekel:

— C'est singulier: j'avais cru que cela m'aurait fait plaisir de le tuer, mais je sens que non. (Čudovito: verjel sem, da mi bo v zadovoljstvo, ako ga ubijem. Ali čutim, da ni tako.)

Nasprotnikov sekundant poskusi, da pove nekoliko pomirjujočih besed, ali Puškin ga prekine:

— Au reste, c'est égal, si nous rétablissons tous les deux, ce sera à recommencer! (Sicer je vseeno, ako oba ozdraviva, se bo začelo zopet.)

Puškin, zadet v trebuh, je bil težko ranjen. Njegovemu nasprotniku, ki je bil samo oplaznjen, mu je kovinasti gumb rešil življenje.

Bil je že popolen mrak, ko je dospel Puškin na saneh domov. Zdi se, da ves čas vožnje ni čutil bolečin. Govoril je mnogo in živo in pripovedoval stare zgodbe o dvobojih. Puškinov sluga ga je na rokah nesel po stopnicah. V predstobi je bila Natalija. Ko ga je zagledala, se je onesvestila.

Dva zdravnika, Nemea, dr. Scholz in dr. Zandler sta naglo prispela. Ko je bil z dr. Scholzem na samem je Puškin zahteval od njega, da mu pove čisto resnico, kako je z njim.

— Ne morem vam prikrivati. Vi ste v veliki nevarnosti, — je rekel zdravnik.

— Recite bolje: umiram.

— Smatram za dolžnost, da to priznam.

— Hvala vam. Vi se obnašate, kakor gentleman.

In tedaj se obrne Puškin k svoji knjižnici, zamišljeno gledajoč svoje drage knjige.

Rekel je tiho:

— Zbogom, zbogom, prijatelji moji. Šestindeset ur po dvoboju, 29. januarja, je Puškin preminul, poslavivši se od svojih prijateljev. Zavesti ni zgubil do konca.

Da bi se izbežalo pred »nezaželjenimi vznemirjenji«, so po carski naredbi mrtvo telo pesnikovo odpeljali po noči in v megli iz mesta, spremljano od žandarmarijskega častnika in Puškinovega prijatelja Andreja Turgenjeva ter ga pokopali na samostanskem pokopališču v Svjatogorsku.

Nekoliko kmetov je gledalo ravno dušno ta pokop.

Ko se je Turgenjev vračal s pokopa skozi zasnežene gozdove, je srečal druge sani. V njih je poleg policaja sedel civilist v vojaškem plašču.

To je bil degradirani in izgnani d'Antes.

Križem sveta.

Čudna kazen. Švedski kralj Ivan III. (1569—1592) je za časa svojega kraljevanja vpeljal originalno kaznovanje. Vsaka ženska, ki je nosila svilen ovrtnik, svileno krilo ali ruto, je bila primorana vzdrževati v hiši po enega vojaka nacionalne garde. Zgodovina pravi, da so bile nekatere ženske s to kaznijo jako zadovoljne.

Raztresenost. Znani profesor na univerzi v Königsbergu Thomasius je bil raztresen, kot so pač raztreseni profesorji. Nekega dne je opazil, da mu je žena postavila na mizo vazo s svežimi rožami. »Kaj pa naj to pomeni?« I kaj, obletnica tvoje poroke je!« mu je odgovorila žena. »Pa ja ne! No, kadar jo boš pa obhajala ti, mi pa povej, da se ti odškodujem.«

Dvorni običaji. Ko bi bil moral princ iz Asturije poročiti italijansko knežjo hčerko, ki je pa še preje nikoli ni videl, so mu dali seveda njeno sliko. Princ jo je opazoval, pretehtaval: — »Kako je na sliki vse hlinjeno: Lasje so preobilni, oči preveč žive in polt prenežna.« je končno presodil. Začuden so ga vprašali: »Visokost, ali mogoče že poznate določeno vam nevesto?« »Ne poznam je, poznam pa dvorne slikarje!«

Dnevne novice.

Kje so klerikalni in demokratični poslanci? Z naravnost cinično prostodušnostjo in sadistično naslado odpušča Trboveljska premogokopna družba dolga leta zaposlene rudarje. Preko 500 že šteje štivilo tistih nesrečnikov in nesrečnih družin, ki so ob zaslužek, ob kruh, toda: nihče se ne gane in nikogar one gospode, ki zastopa slovenski narod v parlamentu, ni na izpregled. Le Unija slovenskih rudarjev je ostala zvesta svojim rudarjem. Le strokovna organizacija sama je ukrenila vse, kar je v njenih močeh, da se nadaljnja redukcija ustavi, reduciranim pa nudi izdatna in takojšnja pomoč. Unija slovenskih rudarjev sama je posredovala pri rudarskem glavarstvu, velikem županu, zahtevala je tudi intervencijo Delavske zbornice in belgrajskega zborničnega centralnega tajništva. Prvi uspeh je dosegla: rudarsko glavarstvo bo v prihodnjih dneh proučilo na licu mesta v rudarskih revirjih upravičenost in utemeljenost izvršenih redukcij, veliki župan pa bo še tekom tega tedna sklical anketo vseh interesentov, na kateri se bo razpravljalo o merah, ki naj preprečijo katastrofalno upropaščanje rudarjev in rudarskih družin. Rudarski proletarijat še ni prekoračil svoje Golgote. Zato pa v organizacijo rudarji, da bo lažji in uspešnejši boj za življenjski obstoj.

V duhu seljačke demokracije. Dobro je znano vsem, da vse državne institucije in uradi bolehalo na neozdravljivi bolezni, na birokratizmu. Ko so pa šli v vlado apostoli seljačke demokracije, takozvani Radičevci, tedaj so mnogi mislili, da se bodo borili proti birokraciji. Toda zmotili so se, ki so mislili. Izkazalo se je, da so seljački ministri docela privrženci ogabnega birokratizma. Lep primer nam zato nudi ministristvo prosvete, koder gospodari šef »seljačke demokracije« St. Radič. Prej, ko so gospodarili »gospodski ministri«, si mogel tudi v popoldanskih urah vložiti kako prošnjo. Našel si celo ministra. Odkar je pa minister prosvete Radič, je včasih po petnajst dni nemogoče oddati čisto navadno prošnjo. Minister Radič je namreč odredil, da v vseh pisarnah sprejemajo stranke samo od 11.—12. Vsled ženinjalne odredbe seljaškega voditelja, je vsako primoran klečati pred vrati magari navadnega arhivarja in včasih po petnajst dni čakati na milost kakega praktika, da mu reši kakšno pomoto. Kako bi šele cvetel birokratizem, če bi v vseh ministrstvih sedeli seljački ministri! Na seljaških shodih pa Radič seveda vodi besen boj proti birokratizmu! O sancta simplicitas.

Uradniki in enotna fronta. Da so državni uradniki in nastavljenji že dolgo predolgo vrsto let največje žrtve, da se z njihovo usodo naše meščanske stranke in vlade prav nelepno igrajo, smo že parkrat povedali v našem listu. Da je vsled tega nejevolja v vrstah tega uradništva velika, razumemo. Da se od časa do časa pojavlja celo težnja, da bi na celi črti zastavkali, razumemo še bolj. Sploh, ne čudimo se nikoli njihovim še tako radikalnim nameram, čudimo se le, da so mogli in da še morejo vzdržati, da so postali taki neprekosljivi filozofi, da jih nobeno razočaranje, nobena še tako piramidalna potegavščina vlade ali meščanskih strank, ne spravi več iz ravnovesja. Sedaj čujemo zopet, da ne nameravajo še štrajkati, marveč da delajo na ustvaritvi enotne uradniške fronte. Uradniške organizacije naj bi se združile vse brez razlike, in nato šele naj bi se začel boj. Gotovo je potrebno, da se že pred odločilno borbo vstvari enotna fronta vseh prizadetih, da bodo sposobni za boj in odpor. Vendar se bojimo, da bodo uradniki zopet tako dolgo delali na tej enotni fronti, da bo iz vsega še dolgo nič, da bo zavladal v uradniških vrstah zopet obup. Naše državno uradništvo bi moralo že vedeti, da bi pravzaprav najuspešneje delalo na vstvaritvi svoje enotne fronte, ako bi razpustilo vse svoje neopredeljene organizacije, pa ustanovilo novo skupno, razredno organizacijo in šlo nato solidarno v boj, kakor to dela revni in zaničevani proletarijat. Če bo tako storilo, bi prišlo kmalu do moči in zmage. Pa ne bo najbrže niti to pot tako storilo...

Stalen inserent v časopisju je postal zadnja leta pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani. Odkar je postavil in sezidal na Aleksandrovi cesti svoje uradno poslopje, od takrat dalje ponuja dnevno v svoji hiši poslovne lokale in pisarniške pro-

store v najem. V časih hude stanovanjske krize smo čitali vsa ta priporočila pokojninskega zavoda kot bajke, vsaj bi človek pričakoval, da bodo vsi poslovni lokali takoj oddani in da bo za proste prostore celo hud boj med reflektanti in ponudniki. Zato smo se za vzroke, zakaj ima poslovne prostore vedno in redno prazne, zanimali. Ugotovitve kažejo, da je temu kriva nepravilna in neumestna politika zavodove uprave, ki se je docela napačno ravnala pri oddajanju lokalov in pisarniških prostorov. Omejenost in starokopitnost sta povzročili pokojninskemu zavodu nedvomno ravno zaradi tega precejšnjo škodo. — Zato bi bilo dobro in prav, če bi zastopniki nameščencev v upravnem odboru zahtevali, da se točno preišče zadeva z oddajanjem poslovnih lokalov, ravnajoč se pri tem, da je porota eno, stanovanjstvo in dobra uprava pa drugo.

Pogreb sodruga Kregraja. V nedeljo smo pokopali nenadoma umrlega sodruga Kregarja. V najtežjih, najbolj nevarnih časih je stal na čelu železniške organizacije in njegovi prevdarnosti, njegovi vztrajnosti je pripisovati, da je železničarska organizacija prestala tudi tiste najtežje čase. S številnim spremstvom in iskrenim sočustvanjem so se vsaj malo oddolžili železničarji pokojnemu sodrugu za njegovo težko in odgovorno delo v železničarski organizaciji.

Epidemija škardlatinke v Mostah...

Mestni fizikat razglašja, da je izbruhnila v Mostah precej huda epidemija škardlatinke. Doslej je bilo prijavljenih 9 slučajev, predvsem med šoloobveznimi otroci. Domnevajo, da je ostalo še več slučajev neprijavljenih. Nekateri izmed obolelih otrok posečajo šole v Ljubljani. Zato je fizikat takoj kontumaciral dotične otroke in odredil razkuženje dotičnih razredov. Zatvorjeni so bili nekateri razredi dekliške šole pri Sv. Jakobu in na osnovni šoli v Mostah. Mestni fizikat priporoča voditeljem, naj ne posečajo s svojimi otroci Moste in naj ne zahajajo z njimi v gostilne.

»Gospodje, jaz sem uradnica!« se opravičevala stara ženica, ki baje kaj rada pogleda v kozarec. Sedela je v gostilni pri pol litru, zraven nje pa njen vnuk, delavec v Ž. tovarni. Bila je sobota in fant je dobil nekaj denarja. Ženica je silila vanj, hotela denar od njega, ker dobrih »nasvetov« ni poslušal, ga je jela nabijati, tako, da je izzvala splošno ogorčenje.

Nevarna obiskovalka je neko mlado dekle. Prenočuje zdaj v tej zdaj v oni hiši in povsod izmakne, kar ji že najbolj ugaja. Zadnjič je prenočevalo pri kurjaču državne železnice Rolanu, za odškodnino mu je pa odnesla srebrno uro, vredno 200 Din.

V pijanosti se je izpozabil v neki kavarni v Kadavaru orožnik. Na nasvet orožniškega narednika Boža Savovića, da naj bo miren in dostojen, je začel streljati, smrtno zadel narednika, dva druga pa težko ranil.

V Vojvodini so našli ob železniški progi mrtvo dete, ki je bilo očitno izpostavljeno. Bilo je že brez noge, odgrizla jo mu je mačka.

Železniška nesreča. Na progi v bližini postaje Brod-Moravice je skočilo več vagonov s tira in zaprlo progo, tako, da naslednji vlak ni mogel redno voziti.

Predrznost raznih tatičev in uzmovičev se stopnjuje dan za dne. V trgovini Urbanc se je javil mlad fant, češ, da je poslan od Olupa; nabavil si je v njegovem imenu raznega blaga za 1500 Din. Blago je vsekakor prodal in »čednostno« obhajal predpust.

Samomor. V Jaršah se je obesil posestnik Mihael Dimnik. Svoje dejanje je izvršil v hlevu. Domnevajo, da se je obesil v duševni zmedenosti.

Iznanka iz Ljubljane Tončka Irančič se je zopet vrnila in se kmalu »nesrečno« zaljubila v nekega V. iz Zelene jame. Nesrečno zato, ker jo je policija takoj zasledila in jo iztrgala iz naročja ljubeznivega odjemalca. Fant se je protivil in protivil, toda protest je bil brezuspešen.

Premeten tatič. Mlad zlikovček je izvil metlico v neko vežo, se tam prijateljsko z njo razgovarjal, naenkrat ji je pa iztrgal košaro in izginil. V košari je bilo le nekaj malenkostnih vrednosti.

Šport.

Nogometne prireditve v Ljubljani. Prošlo nedeljo sta se odigrali dve nogometni tekmi in sicer ena prvenstvena in ena za zimski pokal. Obe tekmi sta pokazali, da so moštva dalj časa počivala in da jim manjka trening, predvsem pa izdržljivost.

Prijetno je iznenadila SK Svoboda, ki je predvedla v prvi polovici igre, enakovredno svojega nasprotnika tj. SK. Jadran, ki spada bolj v gornjo vrsto. V prvenstveni tekmi je Akad. SK Primorje porazil ŽSK Hermes 10:0 (5:0). Ta rezultat je tudi iznenadil. Pričakovano se je sicer zmago ASK, toda ne v tako visokem razmerju. Hermesovega visokega poraza je kriva v prvi vrsti krilska vrsta, ki je slabo krila in premalo držala zvezo z napadom. Srednji krilec se je sicer mnogo trudil, a ni imel prave podpore od svojih stranskih krilcev. Najbolj je ugajala obramba, na čelu ji vratar Habicht, a v napadu znani Pleš. Vendar bi on brezdvoma v obrambi več zalegel kakor pa kot vodja napadalne vrste. Obe zvezi nista znali izrabiti lepih potez.

Pri ASK Primorje je ugajala predvsem napadalna vrsta, kjer se je ponovno izkazal mladi Erman s svojimi bombami. Brezdvomno je bil tudi dobro razpoložen. Napad je vodil znani kolesar Glavič, ki je pričel šele pred kratkim vaditi nogomet. Poznalo se je, da je šele prvič nastopil, vendar bo mogoče tudi na tem športnem polju napredovati, če bo pravilno in redno treniral. Obe krili dobri, enako krilci in obramba, ki pa ni imela obilo posla.

SK. Jadran je zmagal Svobodo s 13:1 (3:1). Rezultat ne odgovarja poteku igre, kajti v prvem polčasu je bila Svoboda popolnoma enakovredna Jadranu. Da bi imela Svoboda v napadalni vrsti le enega strelca, tedaj bi prva polovica igre izpadla povsem drugače.

Moštvo Svobode se zdi kot prerajeno. Ima ambicijo in voljo ter zna temu primerno igrati, le škoda, da ni vzdržalo tempa in da je tako napadalna kot krilska vrsta prepuščila samemu sebi obrambo. Da je moral obrambni trio vsled tega kloniti, je umljivo. V bodoče bo treba taktiko v tekmah proti močnejšim moštvom spremeniti ter bolj podpreti obrambo kot napadalno vrsto.

Jadran se je že v prvi polovici trudil, da bi večkrat stresel mrežo svojega nasprotnika, kar pa mu je agilna obramba Svobode preprečila. V tem delu se je posebno izkazal vratar Svobode s svojimi robinzonadami.

Tudi pri Jadranu je ugajala obramba ter notranji trio, le igralec Perko se mora odvaditi svoje preveč surove igre.

Prvo tekmo je sodil g. Hus, drugo J. Možina, oba v znamenju šele započete sezone, vendar nepristransko. — Nadaljne poročila o tekmah „Jadran“—„Svoboda“ objavimo jutri.

Udeležba inozemskih delavskih športnikov pri ruskih prvenstvenih igrah. Najvišji svet za telesno vzgojo v Moskvi smatra udeležbo inozemskih delavskih športnikov pri tekmovanjih za rusko prvenstvo za mogočo in upa, da bo kmalu lahko podal odgovarjajoče smernice zato. Doslej so bili k temu pripuščeni le ruski državljani in osebe, bivajoče v Rusiji nad eno leto. — Jak.

Prekmurske novice.

Murska Sobota. Novi obč. gerent činskem uradu. Novi občinski gerent gospod Benko je prišel na sled malverzacijam, ki sta jih vršila oba občinska nameščena. Uvedel je preiskavo, ki je dognala, da sta si že več časa prillašala občinski denar. Do sedaj je ugotovljeno, da manjka 10 do 20.000 dinarjev. Oba nameščena sta bila v petek, 12. t. m. odpuščena, preiskava se pa nadaljuje.

Agrarna »reforma«. Svoječasno smo poročali o govoricah, da pri izvajanju agrarne reforme v Prekmurju ni vse v redu. O tej stvari je pretekli teden govoril v narodni skupščini poslanec Kklekl; med drugim je omenil, da nesposobni in koruptni elementi zlorablajo agrarno reformo v svoje strankarske interese. Da, da, agrarna reforma je res potrebna — reforme!

Celje.

Predpustna sobota. Celjski župan je sklicel na pustno soboto občinsko sejo. O tem je poročala tudi celjska »Nova doba«. Baje se je na zahtevo radikalov in narodnih socialistov preložila na nedoločen čas. Domino.

Nezaslišane zahteve hišnega lastnika. Taktika hišnih lastnikov gre za tem, da ima z najemnikom zmirom nejasne račune, tako, da mnogi najemniki ne vedo, koliko imajo v resnici plačati. Skoro vsak mesec pridejo z novimi zahtevami ter se sklicujejo na stanovanjski zakon. V največ slučajih iščejo novih sporov in nastavljajo zanjke, da bi se jim posrečilo spraviti najemnika iz stanovanja. Rekord v tem je najbrže dosegel hišni lastnik A. P. v Celju. V njegovi hiši stanuje več revnih strank v skrajno slabih stanovanjih, ki so bila pred dolgimi leti obrtniški lokali. Ker so lokali po skrajno slabem stanovanjskem zakonu brez zaščite, se je temu gospodu zahotelo po veliki najemninini. Od leta 1923. že ni vedel koliko najemnine bi naj zahteval. Vsled tega je vpisal v najemninsko knjžico »auf akonto«, tako da stranke faktično niso vedele, koliko mu morajo plačati in koliko so mu še dolžne. Na enkrat si je pa izračunal, da mu ena najemnica strašno veliko dolguje. On zahteva nič manj kakor 7760 Din. To vsoto in še zraven mesečno 403 Din zahteva v obrokih, sicer jo bo tožil. Celoten račun je bil v pisarni odvetnika dr. Ribelna sestavljen in obsega štiri strani velikega formata. Stranka se je obupana obrnila v našo pisarno po nasvet, kaj naj stori. Njen račun se je z največjo matematično umetnostjo pregledal ter se je ugotovilo, da ima lastnik faktično po vseh zakonskih določbah še pravico do 468 dinarjev. Spravil se je menda na to stranko, ker je popolna analfabetka. Kajti če bi bila stranka primorana ta dolg plačati, vstevši še sodnijske stroške, potem čisto gotovo ne bo nič nje-nega, kar se nahaja v njenem stanovanju. Ja, ja, hišni lastniki imajo apetit.

Iz Gorenjske.

Jesenica-Sava. Med nami, ki robotamo Kranjski industrijski družbi na Savi, ni edinosti. Razdeljeni smo v pet taborov in pa v armado onih, ki se ne brigajo za nobeno reč. Smo socialisti, komunisti, celo Bernotoveci so še med nami, potem so klerikaleci in pa demokratarski socijaleci. Pred časom smo imeli celo radikale, ali o teh zadnje čase ni nič slišati, zato o njih ne govorim. Imamo pa med seboj največ tovarišev, ki so indiferentni. Ko govoriš s kakim prav tipičnim predstavnikom te največje grupe, slišiš ugovore, ki so znani že, odkar svet obstoji. »Saj je vseeno. Noben mi ne pomaga. Ali mi boš ti kaj dal, ali mi bo kdo drug kaj dal? Če ne bom zaslužil, pa ne bom nič imel« itd. Na vitez so ti-le ugovori pravilni. Za ljudi, ki malo ali nič ne mislijo, so celo prepričevalni. Vendar, če jih od blizu pogledamo, ti ugovori ne drže in so prav za nič. Jaz delam že v tovarni dolga leta. Od kedar pa je za delavstvo začelo biti boljše? Od takrat, ko smo se začeli organizirati v mednarodni strokovni organizaciji. Ko smo se začeli zavedati, ko smo osnovali svoje strokovne, gospodarske in politične organizacije, smo šele začeli biti upoštevani. To je resnica, ki jo ne izpodbije noben. Res je zopet, da je hudo: ko ne moremo priti do tega, da bi bili vsi eno, da bi vsi zmerom skup držali. Ali do tega je težko priti. Delavski človek, ki ima malo prilike, da bi se bolj šolal, da bi veliko čital in o tem premišljeval, podlega raznim vplivom. Prvi vpliv je cerkev. Sam hodi k maši, k pridigi, k spovedi — žena še bolj kot on in večkrat kot on — otroci še bolj. In v cerkvi sliši: ne beri delavskih listov, ki jih izdajajo tisti brezverci; žena prihaja domov in je vneta za vse ono, kar ji je bilo povedanega v cerkvi. Iz župnije dobi klerikalno čtivo. Potem imajo črni konzum, ki je povsem pod vplivom duhovne gospode. Ali je čudno, če tak človek težko zve resnico, ki se glasi: od Kristusovega rojstva do tedaj, ko se je začelo socialistično gibanje, ki je imelo in ima en sam cilj: delavca napraviti za človeka, enakopravnega in enakoveljavnega, je preteklo več kot osemnajsto let! V teh tisoč osemsto letih je katoliška duhovščina imela vso oblast na svetu; od stavljalca in postavljala je cesarje in kralje. Zakaj ni postavila delavca za človeka, ki bi smel in mogel sebi do-

stojno živeti? Če bi se naš delavec in njegova žena pečala malo več s tem vprašanjem in če bi segla tudi malo bolj v zgodovino, v pravo, v nepotvrjeno zgodovino, bi videla, da se je za zatiranje, za izkoriščanje, za zaslužene vojskoval edino socijalist. In če ni dosegel večjih uspehov, ali je to kaj čudnega? Saj je bilo vse proti njemu. Drugi vpliv, pod katerim živi naša mladina, je gospodski vpliv. Sokoli, sokolice, narodne veselice, gosposke navade in vaba na lažja delovna mesta, kdor se vabi odzove. Mladina se rada igra, ljubi zabave, ljubi uniforme in se ji dopadejo uglajane manire. Staršem tudi dopade, če je hči tam v društvu, kjer je štacunarjeva, ali pa gospodična iz pisarne, ali pa celo gospodje uradniki. Odtod seveda so med demokratiji. Več prihodnjič.

Ruše.

Ruše. Borba za Del. zbornico je že pri kraju. Tudi delavci iz tovarne za dušik smo delali za volitve z uspehom. Naši sodrugi so storili kolikor so mogli storiti, vsi smo glasovali za listo ZDSZJ in ni ga bilo takega, ki bi ne bil glasoval za našo listo; izmed 450 delavcev so samo štirje oddali svoje kuverte g. Duhu, ki jim je obljubljal nebesa. Dobro pa vemo, da bi še ti štiri sodrugi ne dali g. Duhu svojih kuvert, če bi ne bil izvajan nanje pritisk. Omeniti moramo, da bo delavstvo naše tovarne imelo v kratkem volitev novega odbora; tedaj bomo zopet mogli pokazati našo moč. Delavci imamo v svojem odboru še nekaj ljudi, ki so na škodo nam in pa našim enotnim strokovnim organizacijam. Zavedni delavci vemo, da je naša moč v organizaciji in v znamenju te bomo še bolj enotno nastopili; vsak dan dobivamo nove člane. Naša podruž. je štela pred par meseci 12 članov, danes jih že ima preko 200; torej sto na novo organiziranih. Sodrugi se niso ustrašili pritiska, pretenj in groženj, v svoji zasnovani poti so šli naprej in ustvarili tako močno organizacijo. Pozivamo vse naše sodruge, da se udeležijo obnove zbora in spet izvolijo ljudi, ki bodo resnično delali za naše strokovne organizacije in za zboljšanje položaja naših trpinov v tovarni za dušik. Delavci vemo, da ni pomoči pri drugih organizacijah, nego le v naši enotni organizaciji. Zato kličem vse sodruge, ki niso do danes organizirani v naši organizaciji, naj to takoj store.

Za Hrastnik in okolico iščemo raznašalca za Delavsko Politiko. — Oglasi naj se v Konzumnem društvu rudarjev v Hrastniku. 70

Makulturni papir

se proda po 4.— Din za 1 kg. Več se poizve v upravi lista. 198

Naročajte in širite „DEL. POLITIKO“!

Mala sobica

z električno razsvetljavo, ev. tudi hrano se odda gospodu ali gospodični. Ignac Kovačević, Tržaška cesta Stan in Dom. 107

Za Zagorje

in okolico išče uprava našega lista spretno raznašalce oz. kolporterje. Oglasiti se je pisмено na upravo „Delavske Politike“ v Ljubljani. 23

Gospodična

išče malo mesečno sobo v bližini Tržaške ceste. Vprašati se v upravi „Del. Politike“. 97

Knjiga

Knafličev „SOCIALIZEM“ se kupi. Ponudbe na upravo lista. 85

Nov vinotoč

Nov vinotoč

pri

„Dobri kapljici“

v Florjanski ulici številka 13

sem otvoril v svoji lastni hiši ter bom točil prvovrstna štajerska, dolenska in dalmatinska vina po znižanih cenah. — Vsem, ki ljubijo dobro kapljico se najtopljeje priporočava

Fani in Ljudovik Roškar

dolgoletni najemnik dobro znane restavracije pri „Auru“ in večletni poslovodja gostilne v Prisojni ulici št. 5. 106

Te dni izide Socialno politične knjižnice II. zvezek

KARL MARKS

MONOGRAFIJA.

Spisal: M. BEER. 105

Strani 116. — Cena Din 20.—

Naroča se pri Zadrugi založbi v Ljubljani, Aleksandrova c. 5.

PRODUKCIJA!

Kupujte le

„Produkcija“ kremo

„Produkcija“ mast

„Produkcija“ plavilo

„Produkcija“ čistilo (Produktol)

Lastni izdelki „Produkcije“ osrednje nakupovalne, proizvodjalne in prodajalne zadruga v Ljubljani

4